

Гідрографія та морфометрія річок та річкових басейнів

Лекція з курсу гідрології

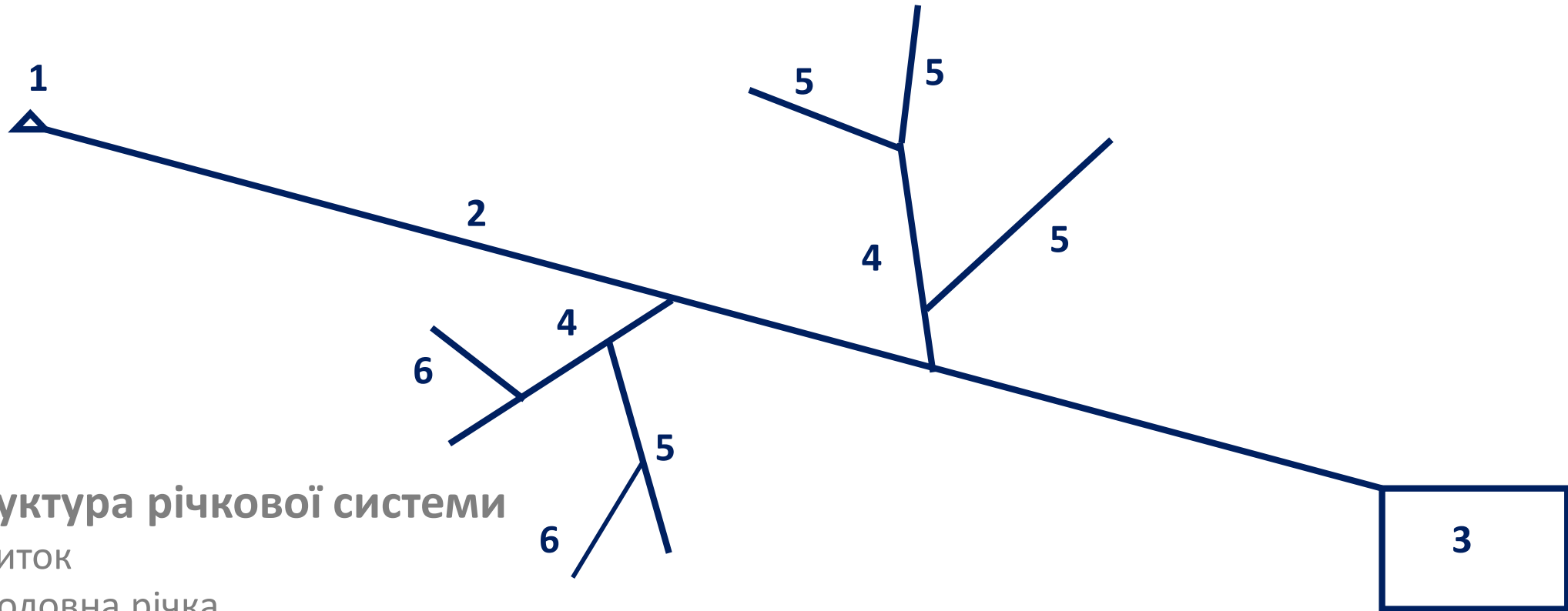
Гідрологічне визначення

Річка (river) – це водотік значних розмірів, який живиться атмосферними опадами зі свого водозбору та має чітко виражене, сформоване самим потоком русло (Михайлов, 1991).

Географічне визначення

Річка (river) – це водний потік значних розмірів, який постійно тече у виробленому їм руслі та живиться за рахунок поверхневого та підземного стоку з усього басейну (Щукин, 1980).

Річкова система (river system) – це вся сукупність водотоків які впадають до головної річки, що несе свою воду до приймальної водойми (Щукин, 1980).

Структура річкової системи

- 1 - виток
- 2 – головна річка
- 3 – приймальна водойма
- 4 – притоки I порядку
- 5 – притоки II порядку
- 6 – притоки III порядку

Виток річки (river head) – це місце з якого з'являється постійна течія води в руслі (Щукин, 1980)

Гирло річки (mouth of the river) – місце безпосереднього впадіння річки в приймальну водойму (Михайлов, 1991)

Головна річка – це водотік який впадає безпосередньо в приймальну водойму (Михайлов, 1991)

Притока річки (confluent) – це водотік який впадає в більш крупний водотік або озеро (Щукин, 1980)

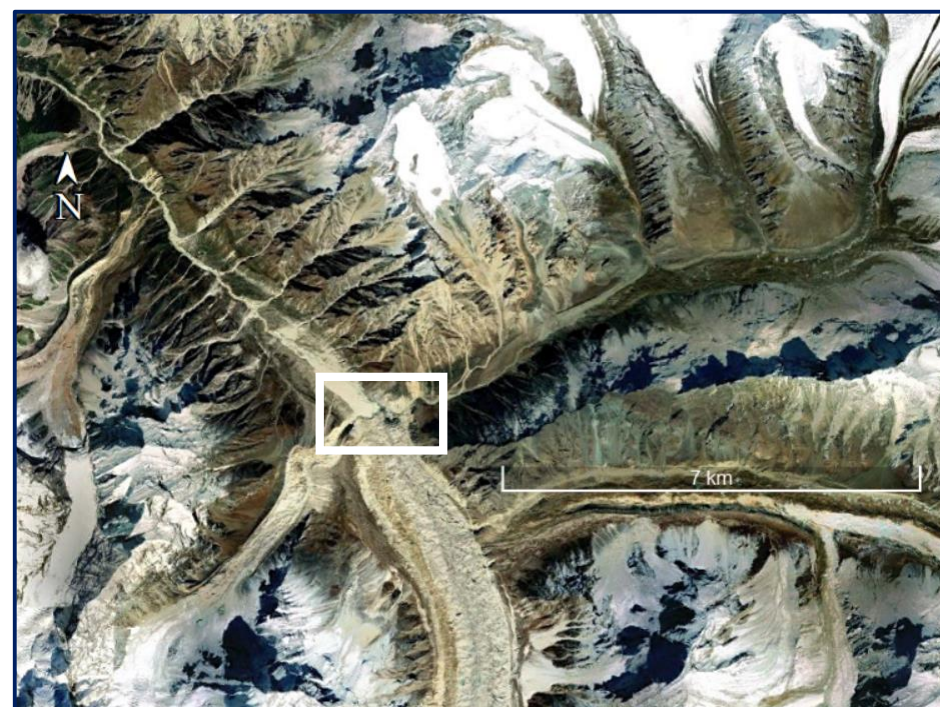
Типи ВИТОКІВ

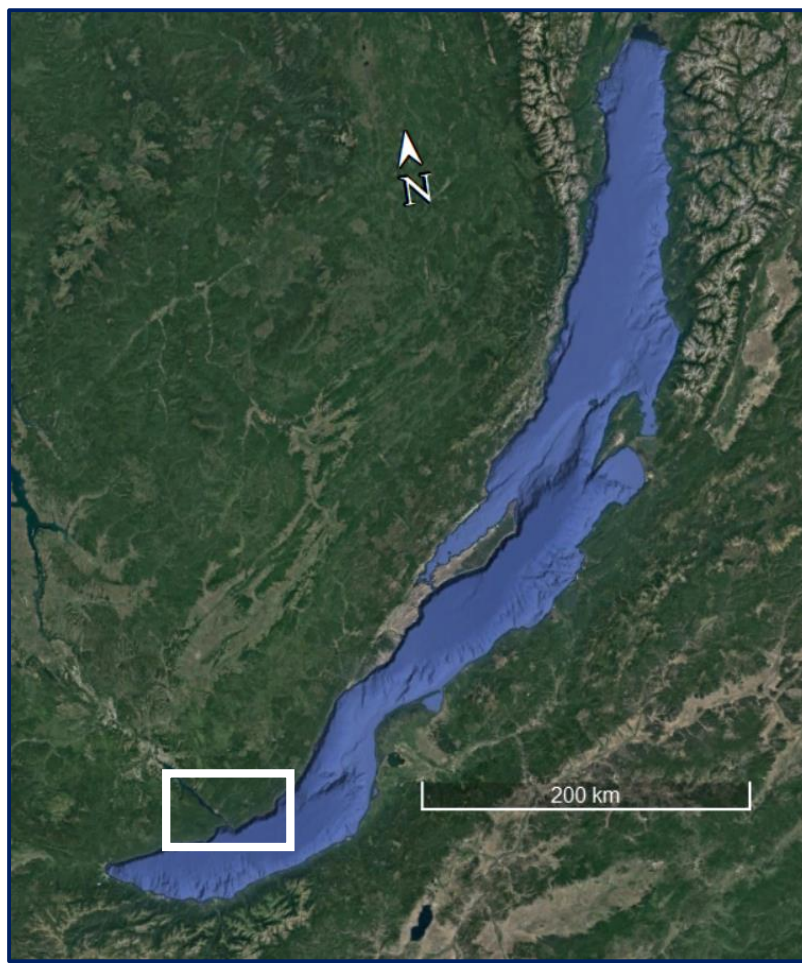
<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.vtourisme.com%2Faltaj%2Fgeografiya-i-klimat%2Farki%2F1519-chaganuzun-taldura&psig=AOvVaw2z1Qs1gWZeoFJvUoLp6qHw&ust=1587324358128000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCPtCpsfa8ugCFQAAAAAdAAAAABAD>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/72/Prut_river_head.JPG

Типи ВИТОКІВ

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fru.wikipedia.org%2Fwiki%2F%25D0%25A1%25D0%25B5%25D0%25B2%25D0%25B5%25D1%2580%25D0%25BD%25D0%25B0%25D1%258F%25D0%2594%25D0%25B2%25D0%25B8%25D0%25BD%25D0%25B0&psig=AOvVaw1WU1aUQc_AHNvX4m_74Brq&ust=1587325017803000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCKjTjtPc8ugCFQAAAAAdAAAAABAD

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Ffuritsk.livejournal.com%2F100658.html&psig=AOvVaw1Tz7c4Wxs2RKJeyJqv7Y0o&ust=1587324571720000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCIDNoZHb8ugCFQAAAAAdAAAAABAr>

Гірські річки

Автор: MSha - собственная работа, Общественное достояние,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=25761890>

Автор: MSha - собственная работа, Общественное достояние,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=32569697>

Автор: MSha - собственная работа, Общественное достояние,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=32569677>

Напівгірські річки

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fio.ua%2F3190824&psig=AOvVaw2YxrwEPXKIGFRFxDzN8mEA&ust=1587371459674000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCKig4NSJ9OgCFQAAAAAdAAAAABAY>

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fhan-tengry.com.ua%2Fekskursia-iz-nikolaeva-v-uzhnoukrainsk%2F201710204vtgpdfnizsf72n_mzcbm%2F&psig=AOvVaw2YxrwEPXKIGFRFxDzN8mEA&ust=1587371459674000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCKig4NSJ9OgCFQAAAAAdAAAAABAE

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fua.igotoworld.com%2Fru%2Fpoi_object%2F67601_urochische-gard.htm&psig=AOvVaw2YxrwEPXKIGFRFxDzN8mEA&ust=1587371459674000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCKig4NSJ9OgCFQAAAAAdAAAAABAQ

Рівнинні річки

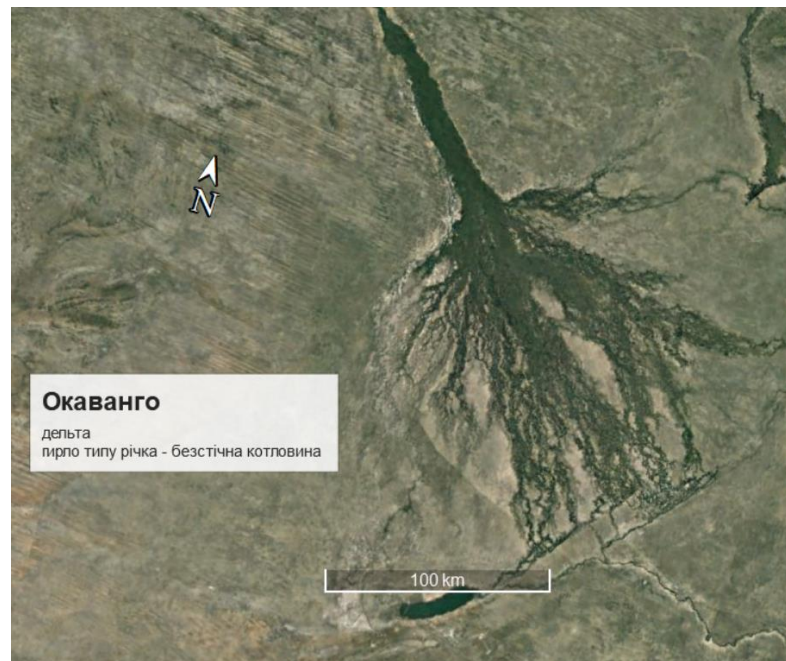
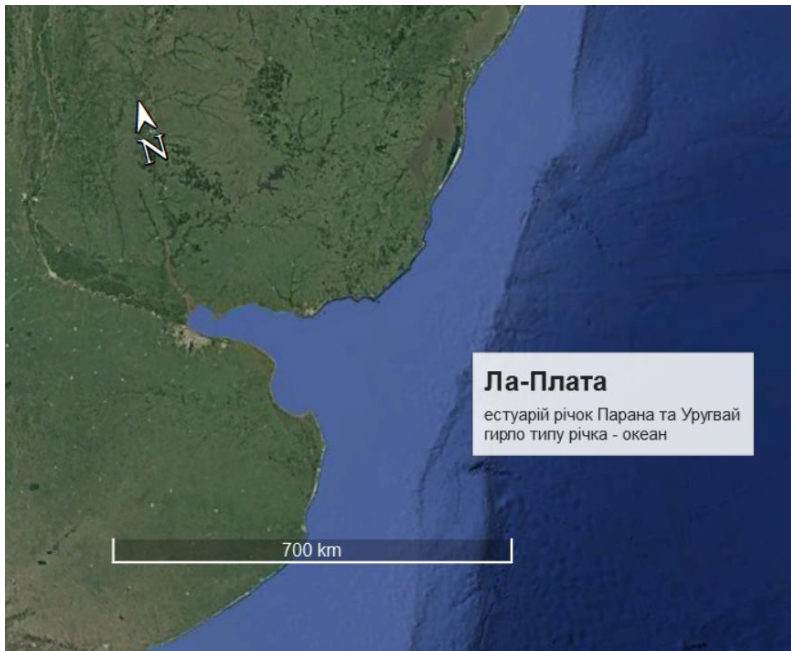
<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fxn----8sbiecm6bhdx8i.xn--p1ai%2F%25D1%2580%25D0%25B5%25D0%25BA%25D0%25B8%2520%25D0%25A3%25D0%25BA%25D1%2580%25D0%25B0%25D0%25B8%25D0%25BD%25D1%258B.html&psig=AOvVaw1MeBVaK-wVpQneBj1DasSj&ust=1587371919594000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCMCWILCL9OgCFQAAAAAdAAAAABAJ>

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fflifeintravel.com.ua%2Fua%2F5-samyh-polnovodnyh-rek-ukrainy.html&psig=AOvVaw1MeBVaK-wVpQneBj1DasSj&ust=1587371919594000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCMCWILCL9OgCFQAAAAAdAAAAABAD>

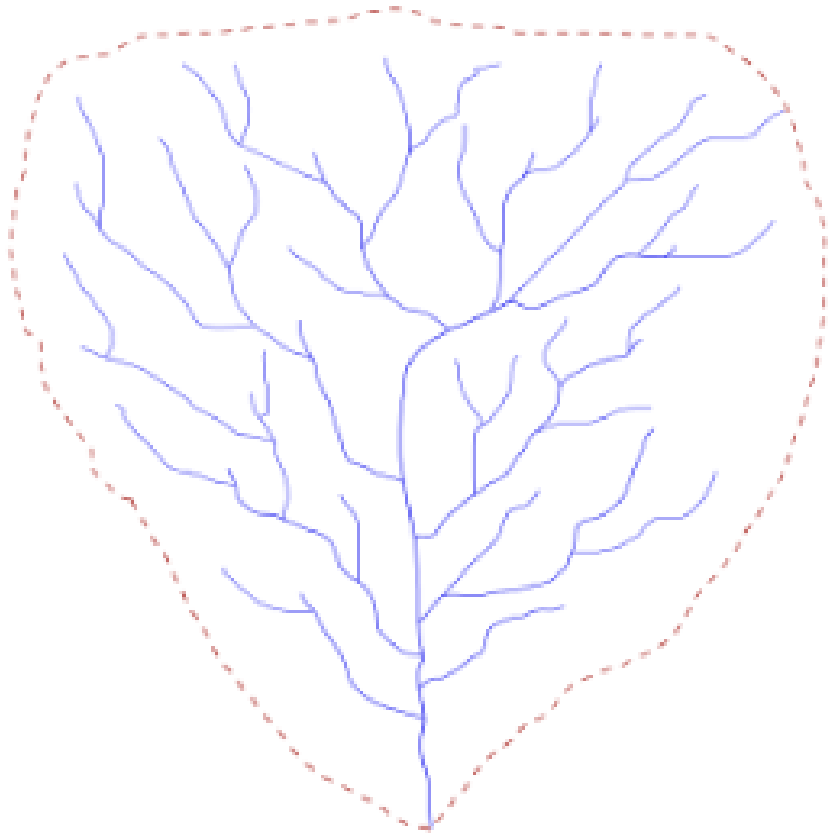
<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fgordonua.com%2Fnews%2Fworldnews%2Frossiyskiy-ucheny-tishkov-ideya-zhirinovskogo-perekryt-dnepr-absurd-22946.html&psig=AOvVaw1MeBVaK-wVpQneBj1DasSj&ust=1587371919594000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCMCWILCL9OgCFQAAAAAdAAAAABAP>

Гідрографічні типи річкових гирл

Басейни стоку

Басейн річки (river basin) – це частина суходолу, яка включає відповідну річкову систему та обмежена вододілом (Михайлов, 1991)

1. Площа басейну
2. Довжина басейну
3. Ширина басейну
4. Довжина вододільної смуги

Річковий водозбір – це частина земної поверхні разом з товщею ґрунту та осадового шару, з якої річка отримує своє живлення. Водозбори бувають підземні та поверхневі (Михайлов, 1991)

Major River Basins of the World

1. Юкон
2. Маккензі
3. Нельсон
4. Міссісіпі
5. Святого Лаврентія
6. Амазонка
7. Парана
8. Нігер
9. Озера Чад
10. Конго
11. Ніл
12. Замбезі
13. Волга
14. Об
15. Єнісей
16. Лена
17. Колима
18. Амур
19. Ганг та Брахмапутра
20. Янцзи
21. Муррей та Дарлінг
22. Хуанхе
23. Інд
24. Тигр та Євфрат
25. Дунай
26. Оранжева

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.grida.no%2Fresources%2F5782&psig=AOvVaw1E5ipP-Pa2QyAn3i4ythvJ&ust=1587367162306000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCKDOn58-gCFQAAAAAdAAAAABAN>

Класифікація річок за площею басейну стоку

Великі річки – понад 50 000 тис. км²;

Середні річки – 2000 – 50 000 тис. км²;

Малі річки – 50 км² – 2000 тис. км²;

Джерела – менше 50 км².

1. Амазонка – 6 150 тис. км²
2. Конго – 3 822 тис. км²
3. Міссісіпі та Міссурі – 3 222 тис. км²
4. Парана – 3 100 тис. км²
5. Ніл – 2 802 тис. км²

Гідрографічне районування території України

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fmenr.gov.ua%2Fnews%2F33072.html&psig=AOvVaw1melttlBCaLqcNrkeDPO7s&ust=1587374088116000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCJiB7rqT9OgCFQAAAAAdAAAAABAs>

Океанічні басейни стоку – це певні частини материків, розділені вододілами, з поверхні яких в бік певного океану спрямовується поверхневий та підземний стік

Басейн стоку Атлантичного океану

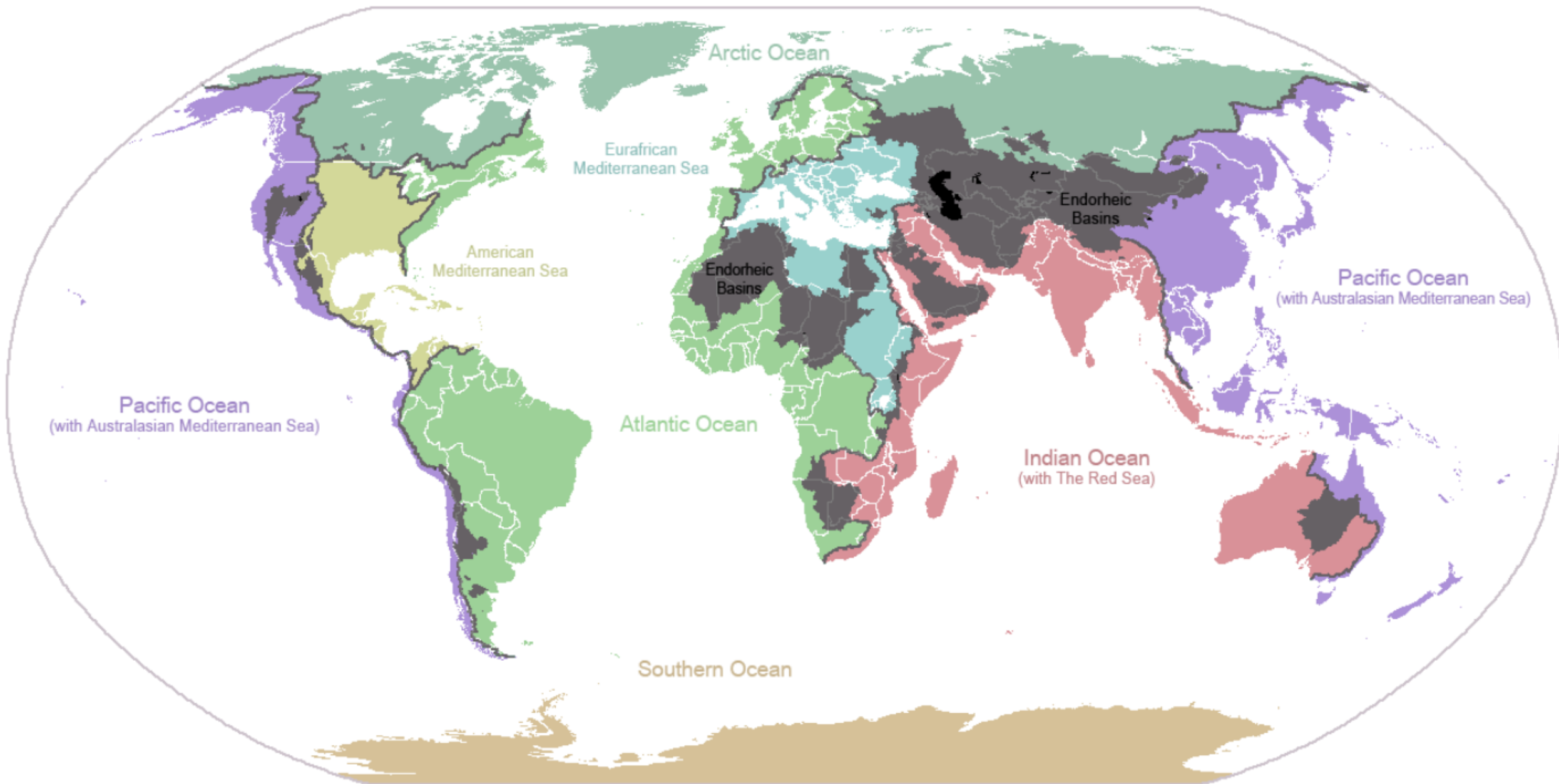
Басейн стоку Північного-Льодовитого океану

Басейн стоку Тихого океану

Басейн стоку Індійського океану

Басейни внутрішнього стоку – це частини материків з поверхні яких річки не доносять свою воду до Світового океану

Басейни стоку Світового океану

ГІДРОГРАФІЧНА СІТКА

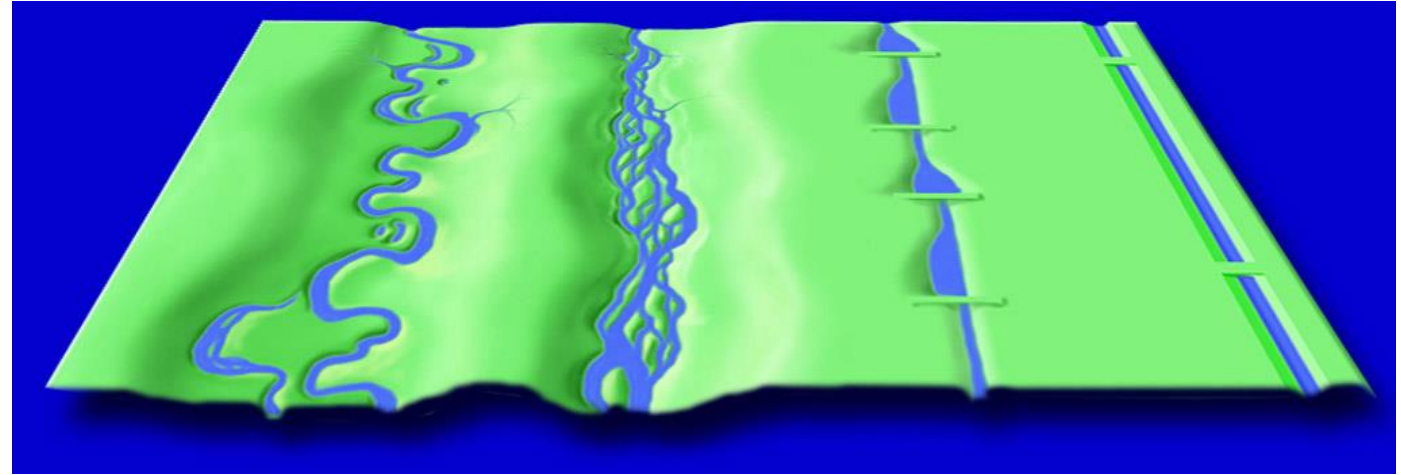
..... Межі басейнів річок
80 0 80 160 км

Автор: Держкомітет водного господарства України derivative work: Sodmy - Власна робота на основі «Гідрографічна сітка України.jpg», CC BY-SA 2.5, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18992334>

Річкова сітка – це сукупність всіх річок, які знаходяться в межах певної території

Протяжність річкової сітки – це сума довжини всіх річок в межах басейну або будь-якої території

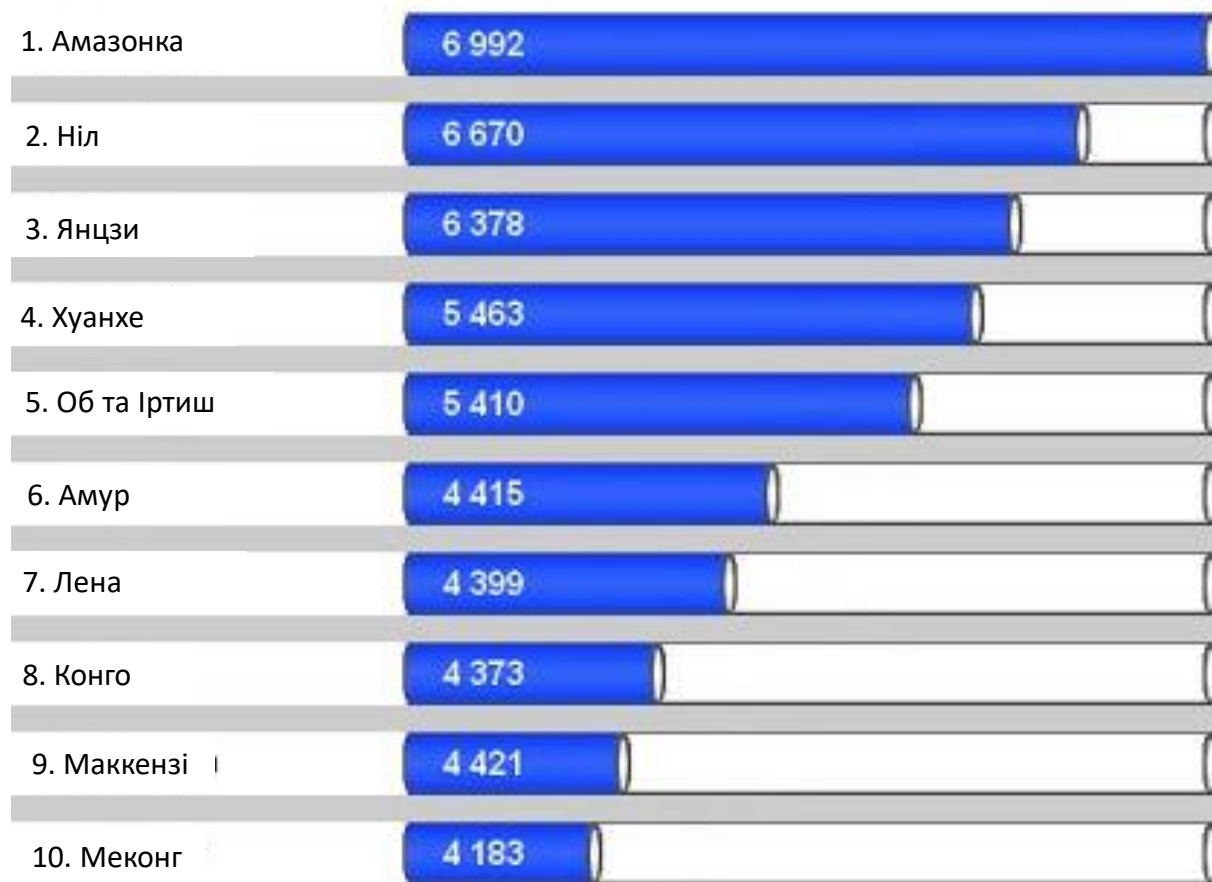
Довжина річки L – це відстань вздовж русла річки між витоком та гирлом
Коефіцієнт звивистості річки – це відношення довжини річки до довжини прямої яка з'єднує виток та гирло

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:M%C3%A9andresArtificialisationFleuvesFL.jpg#/media/Файл:МéandresArtificialisationFleuvesFL.jpg>

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fxn---8sbiectm6bhd8i.xn--p1ai%2F%25D1%2580%25D0%25B5%25D0%25BA%25D0%25B0%25D0%259B%25D0%25B5%25D0%25BD%25D0%25B0.html&psig=AOvVaw3yFF-yGt760soZOBEnHPF&ust=1587328006281000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCIDevN7s8ugCFQAAAAAdAAAAABAK>

Найбільші річки Світу за довжиною

Література з відповідної теми:

